

הלכות סבה סימן תרלו תרלח

השבים, הואיל ולא נראה בה ולא הוציא עליה הוצאות (תנא פ"ב הסוכה):

תרלח סבה ונויה אסורין כל שבועה, ובו ב' סעיפים:

א [*] (א) *עצי סבה אסורים כל (ב) שמונת ימי החג, (ג) *בין עצי דפנות בין עצי סבה (ואפלו קיסם לתעץ בו לפני אסור) (מהר"ל), ואין (ד) נאותין מהן לזכר אחר לכל שמונת הימים, מפני שיום השביעי כלו הסבה מקצה עד בין השמשות, והואיל והקצה לבין השמשות של שביעי הקצה לכל היום*. הגה (ה) ואפלו נפלה הסבה אסורים, (ו) ולא מהני בה (ז) תנאי (טר), (ז) אכל *עצים (ח) הסמוכים לסקה מתרים, (ח) ועין לעיל סימן תקיח סעיף ת. *ואם אחר שפשה השעור

א כותה גה ט
ב קיפה ל
* (פרש, השביעי
קחוח לארז
בתעצי אסור משום
כסם שמי"ב ב ה"ח
ה"ח ב קיפה

באר היטב

הנינו כל זמן שבצל הסבה אינו עם, אכל בשעה שהוא עם אפשר דקפיד עליו שלא יראה חברו עסקיו ואכילתו בלי ידעוהו, וזה דבר מסקם מצד הסבא, עכ"ל:

(ה) תנאי. כיון דא"א לטל בין השמשות משום דקא סתר אהלא (ז) אכל *עצים (ח) הסמוכים. ואם סוף עצי' לסבה כדני לעצומה אפלו

מלשנה ברורה

היא בקרקע, (כה) מה שאין זן תבא לא קימא הסבה בקרקע דראובן, אס"ן לא גול אלא העצים ולא הקרקע והוי גזילה:

א (א) *עצי סבה וכו'. דקתיב "חג הסוכות שבועת ימים לד", כשם שחל שם-שמים על התניגה כף חל שם-שמים על

הסבה¹, ואפלו (ב) עשה סבה אחרת בחל-המזרח ואין צריך לראשונה, אפלו הכי עזיה אסורים בהנאה: (ב) שמונת, ולידן

(ג) גם בהשביעי², שיהי בשמונה עדין מתיב לאכל בסבה, וכוין דאתקצאי בין השמשות אתקצאי לכלי יומא, ואם חל שבת אחר

יום-טוב, נוהגין שלא להסתפק ממנו עם בשבת, דהני כמכין מיום-טוב לשבת³: (ג) בין עצי דפנות וכו'. ואין נפקא מנה בין סבה

חדשה ובין ישנה (ג) כל שפסקתה לשם חג, אכל היושב בקפח רועים וברגלן וקוצין הרי היא כסבה דעלמא, שבשכיל שנכנס זה

אוכל שם פתו לא נתקדשה: (ד) נאותין. הניו (ד) דרך בטול, שבה המבט דנשקתה, אכל בעוד שהיא קנמת אין אסור הנאה

ממנה⁴, גזון לסקף עליה או להניח עליה שום דבר⁵, כיון שצדן דנשמה עליה: (ה) ואפלו נפלה הסבה וכו'. הנינו, (ה) ואפלו

להפסקים דקברי דמן התורה אינה אסורה אלא בעודה קנמת, מדרבנן מיהא אסור להנות ממנה (ו) מטעם מקצה, דאתקצאי

(ו) כביד-השמשות של תחלת החג: (ו) ולא מהני בה תנאי. אף אם אמר איני בודל כל ביד-השמשות, כיון דאי אפשי לטל בין-

השמשות (ח) משום דקא סתר אהלא, ואתקצאי לכלי שבועה⁶, מה שאין זן כגוי-סבה כסעיף ב דמהני שם תנאי ודע, דקא דמשמע

מסתמת רמ"א דלא מהני תנאי בשום גזנא ואפלו נפלה, הנינו דוקא כשבעת הימים, (ט) אכל בשמיני שלו, דאסורו הוא זן

משום מקצה, מהני תנאי לכשיפלו שיכיל להשתמש בהן: (ז) אכל עצים הסמוכים וכו'. עין לעיל סימן תקיח במשנה

ברורה סעיף-קטן ט, שם בארנו כל פרטי דין זה: (ח) ועין לעיל כסימן תקיח סעיף ח. רוצה לומר, דשם מבאר בהג"ה דאם זרק

חבילות על הסקה ראינו בטלות לגבי הסקה, והוא הדין תבא בסבה

שער הציצין

(כה) ואפלו אם שטען השאילו הקרקע לראובן להעמיד שם סכחו מפל מקום אין הקרקע עומדת ברשות ראובן, דתרי אינה רק לשבועת ימים [זן מצד הפגז-אבתים, וכן פסק הפאטר-מדבין: (ב) פתי-יוסף ג'שם ארחות-היים: (ג) תני-אדם: (ג) עבודת-הקדוש להרשבי"א. אכן דבריו לכאורה קצת סותרים, למתחלת דבריו שכתב 'בשעה שלם חג' משמע שבשעה שלם חג, ולא כדעת רבנו ירחם המובא במנך

ארבהם סעיף-קטן ב, ומסוף דבריו שכתב שבשכיל שנכנס הוי וכו' משמע שאם יש לו סבה שצויה בקצין לצל והוא יושב בה בחג הסוכות (דקדשה היא מן הדין) נתקדשה, וצריך עיני: (ד) ט"ו: (ה) הנינו הרי' בתוספות, וגם זה לאו מילתא פריקא היא, דנדעת הנס של שלמה כביצה דאף בנפלה אסור

מראובניא: (ו) תוספות: (ו) וכל ימי החג כיומא אריקמא דמי, כדאיתא בגמרא: (ז) בן פרש רש"י. ולא העתקתי מה שכתב הפגז-אבתים דלפי זה אם הוא כגזון דליבא סהירא אהל (וכנה לומר, לשיטת הר"י) שם כשהוקעה רעועה מבעוד יום, וקמו שכתב הטחצית-השגל, וידוע דקמה ראשונים השינוי על דניה

תם, וזף כנה הלוק על רבנו תם, דלרבנו תם אפלו ביהתר מקדי הקשר אסור

הַלְבוּת סֵפֶה סִימָן תַּרְלָה

ביאורים ומוספים

סימן תרלה

סֵפֶה וְנוֹיָה אֶסוּרִין כָּל שְׁבָעָה

[משניב ס"ק א]

כָּף קַל שֶׁשֶׁמַּיִם עַל הַסֵּפֶה⁽¹⁾.

1) והקדושה שחלה על הסוכה, כתב לקמן (סי' תרלט ס"ק ב) בשם השל"ה (מס' סוכה נר מצוה אות יב) שהיא גדולה מאד [והעדות לכך היא קדושת עצי הסוכה, כפי שהביא השל"ה שם מהראשית חכמה שער הקדושה פי"ד אות לה], ולפיכך בישיבתו בה ראוי למנוע מדיבורי חול ולדבר דברי קדושה ותורה, וכל שכן שיהיה זהיר מלדבר לשון הרע ושאר דיבורים אסורים.

[משניב ס"ק ב]

הַלְדִּירָן גַּם בְּתַשְׁעֵי⁽²⁾ וכו', דְּהָרִי כְּמִכִּין מִיּוֹם-טוֹב לְשֶׁפֶת⁽³⁾.

2) וכן ארץ ישראל הנמצא בהוץ לארץ ביום החשיעי של סוכות ורוצה לטלטל בצינעה את הנוי שבסוכת חבירו שהוא בן הוץ לארץ [שדינו כסכר, כמבואר בשו"ע להלן (סי"ב)] ולהשתמש בו, דן בשו"ת התעוררות תשובה (ח"א סי' מז) שיתכן שאסור לו, מפני שהנוי הוקצה למצוותו לבעל הסוכה, ולגביו הנוי מוקצה ביום זה, ודעת הגרי"ש אלישיב (יום טוב שני כהלכתו פט"ז הע' כא) שאסור מטעם זה. מאידך, דעת הגר"ש אויערבך (שם הע' יט, ובתשובות מגדולי הפוסקים סי' ו אות א) שמותר, מפני שאף בני הוץ לארץ רבים ישנים מהוץ לסוכה בשמיני, ויש שמקילים בשמיני אף לגבי אכילה מהוץ לסוכה, לפיכך אין ברור כל כך אם בן הוץ לארץ חייב בסוכה בבין השמשות של היום התשיעי, ויש להקל לגבי בן ארץ ישראל שלא לדוּם ממש כמוקצה, אלא שמי"מ אין לטלטלו באופן שיהיה ניכר לאחרים, משום זלזול ביום טוב שני.

3) ולענין השתמשות בנוי הסוכה בשבת שחלה במוצאי יום טוב אחרון של תג, כתב השו"ע לקמן (סי' תרסו ס"א) שנהגים איסור, אכן הוסיף שיש מתירים. ובמשניב שם (סי' ג) כתב שיתכן שכונת השו"ע היא רק להודיע שנהגו כך, אך מדינא דעתו שהרבר מותר, וכפי שמשמע מדבריו לקמן (סי' תרסה ס"א) לגבי אתרוג, וראה משניב שם (סי' ו).

ואף שהיה אסור להסתפק מהעצים בבין השמשות שבתחילת השבת, מי"מ לא נאסר להסתפק מהם בשבת מדין 'מיטו דאיתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכל היום', כמבואר בביה"ל שם (ד"ה אתרוג) שאין אומרים 'מיטו דאיתקצאי' כשלא נאסר הדבר בבין השמשות אלא מחמת היום שעבר [ולכן רק בתשיעי נאסר להסתפק מעצי הסוכה, מחמת שבבין השמשות שבתחילתו מחוייבים לאכול בה למעשה, מה שאין כן בבין השמשות של סוף היום התשיעי].

[שעה"צ ס"ק ג]

וְצִרְיָהּ צִיָּקָא⁽⁴⁾.

4) היינו צריך עיון בשיטת הרשב"א, אך להלכה כתב במשניב להלן (סי' ט, ובשעה"צ ס"ק י) כמב"א.

[משניב ס"ק ד]

אֵין אֶסוּר הַנָּהָה מִנְּפֻשָׁה⁽⁵⁾ וכו', לְהַפִּיחַ עֲלֶיהָ שֵׁים דְּבָרָה⁽⁶⁾.

5) מדין זה שלא נאסר אלא לבלט את הסוכה, אך מותר להשתמש בה בעודה קיימת [שלא כדין קרבן שאסור להשתמש בו גם בלא ביטול], הוביחו המנהגות פתים (כאן) הגרי"ש אלישיב (הערות סוכה ט, א) והגר"ש אויערבך (הליכות שלמה סוכות פי"ד דבר הלכה אות

מד) שמותר לשבת בסוכה גם כשלא יוצאים בזה ידי המצוה, שהרי אינה מתבטלת על ידי כך, ושלא כפי שצייד השו"ת עונג יום טוב (או"ח סי' מט) שלמי שפטר מסוכה [כגון אדם בשעת הגשמים או אשה שאינה נשואה], אסור לשבת בה מחמת שנהגה ממנה ומיעל בקדושתה [והסכים לדבריו הקובץ שעורים (ביצה אות ע) לגבי מי שיושב בסוכה ומכוון שלא לצאת ידי המצוה], וכן הוכיחו בספר זכרון שמואל (סי' בט אות יא) הגרי"י קניבסקי (קהלות יעקב סוכה סי' ז) מכמה מקומות שלא כדברי השו"ת עונג יום טוב [וראה שו"ת אבני נזר (או"ח סי' תא)].

6) ואף שלגבי חוטי ציצית, כתב השו"ע לעיל (סי' כא ס"א) שאסור לקשור בהם דברים מחמת שהוקצו למצותם, אף שאינו מבטל על ידי כך את קדושתם. וכן לגבי נר חנוכה כתב השו"ע לקמן (סי' תרעג ס"א) והמשניב שם (סי' ח), שאסור להשתמש לאורו שום שימוש מחמת שהוקצה למצותו, אף שאינו מבטל את קדושתו בכך, ביאר הגר"ש אויערבך (ש"כ פכ"ב הע' נה) שגם הנוכה נאסר לא רק מחמת קדושתו, אלא גם מחמת שאם יהנה מאורו יאמר שלצרכו הדליקו, ולפיכך נאסר כל שימוש לאורו, והטעם שהוטי ציצית אסורים בשימוש אין זה מחמת קדושתם, אלא מפני שלקשור בהם דברים הוא בזיו מצוה.

[משניב ס"ק ו]

וְאֶתְקַצֵּי לְכָלֵי שְׁבָעָה⁽⁷⁾.

7) ואם מתנה שלא תתייחד הסוכה למצוה, כתב הגר"ש אויערבך (שו"ת מנחת שלמה מהר"ת סי' נד) שתנאו קיים והסוכה אינה קדושה, אף על פי שכשרה היא למצוה, וביאר, שאף שמבואר ברמ"א (כאן) שתנאי לא מועיל, יתכן שהיינו דוקא כשהסוכה מיוחדת למצוה, תשאר בצי"ע.

אנמם לענין אמירת איני בודל מהנר כל בין השמשות בשבת, כתב לעיל (סי' רעט ס"ק יב) שאנמם לדעת המג"א אינו מועיל מפני שהנר דולק כל בין השמשות ואסור לטלטלו, אך לדעת הגר"א מועיל הדבר [וראה בהגהות הגר"א (ביצה ל, ב) שדבריו נאמרו אף לגבי סוכה].

[ביה"ל ד"ה בין]

דְּקִנְיָתָהּ צְרִיכָה לָהּ⁽⁸⁾ וכו', דְּלֶהֲנִקְבֵּים אֶסוּרֵי הָאֵין מִן מִדְּרָבָן⁽⁹⁾.

8) ואף שכל דיני התורה שנאמרו בסוכה לא נאמרו אלא על הסכך ולא על הדפנות, כתב בחדושי הגר"ח הלוי (על הרמב"ם פ"ו מהל' סוכה ה"טו') שקדושת עצי סוכה לא נאמרה על הדבר שיש עליו דין סוכה, אלא על מה שמקיימים בו מצות סוכה, וכיון שהמצוה מתקיימת גם על ידי הדפנות חלה עליהם קדושה. הוסיף (בח"י) על הש"ס סוכה ט, א, שמתעם זה אף פסול גזול נאמר גם על הדפנות, מפני שפסול זה נאמר על כל דבר שבו מתקיימת המצוה, ואינו דומה לשאר הפסולים אשר שייכים למין הסכך עצמו.

ואף קרקע הסוכה, כתב בשו"ת אבני נזר (סי' תנט ס"ק טו) שהיא קדושה כעצי הסוכה ולפי דעת הרמב"ם, שחלה קדושה אף על הדפנות, כיון שהיא נחשבת חלק מהסוכה, כמבואר בגמ' (סוכה ט, ב ולא, א), מאידך, דעת הגרי"ש אלישיב (הערות שם לא, א ד"ה והמסכך) שקרקע הסוכה אינה קדושה, מפני שאינה מדיני הסוכה, וכן כתב האב"י עזרי (פ"ה מהל' סוכה הבי"ה ד"ה ואשר).

ובשו"ת אגרות משה (או"ח ח"א סי' קפא) כתב שנראה שבמקום שמוכרחים לעשות רצפה, כגון באופן שאי אפשר להשתמש בקרקע עצמה כרצפה, חלה קדושת עצי סוכה על רצפה זו ולפי

המשך במילואים עמוד 69

מילואים הלכות ספח סימן תרלז תרלח המשך מעמוד 202

10) ואף שהקדושה אינה חלה עד שירושב בה ביום טוב, ובשעה זו כבר יש לסוכה ארבע דפנות, ביאר הגר"ש אלישיב (קובץ תשובות ח"א סי' סד) שכיון שמעיקר הדין אף כשעשה את כל ארבע הדפנות כאחת אין הקדושה חלה אלא על שיעור הדפנות הנצרך לסוכה, אלא שלמעשה חלה על כל הדפנות מחמת שאין ידוע על איוה דופן לא תחול, אם כן בסוכה זו שבנה בתחילה שלש דפנות בלבד וגילתה דעתו בשעת בנייתה שאלו הן הדפנות העיקריות, חלה הקדושה רק עליהן, וכשם שכתב המה"ל להלן (ד"ה סתם) שאם אמר בפירוש שהקדושה תחול על דפנות מסוימות היא חלה חזקא עליהן [וראה קהלות יעקב (ברכות סי' ו-)].

אכן לגבי סכך, אם לאחר שהניח סכך בכמות הנצרכת החליט להוסיף עוד סכך, כתב הערוך השלחן (סי'ו) שחלה קדושה אף על הסכך הנוסף, שהרי סכך זה אינו עומד בנפרד משאר הסכך אלא משמש עמו כסכך אחד, ואינו כדפנות, שהדופן הרביעית עומדת תיכרת בפני עצמה.

דעת הרמב"ם הנ"ל, ובאתן שאפשר להשתמש בקרקע עצמה ומניח את הרצפה רק לגוי, דין הרצפה כגוי סוכה [וראה פמ"ג (סי' תרמג) משב"ז ד"ה אמר ההדיוט] שראוי להניח ריצוף בקרקע הסוכה, וזכר לענני כבוד שהיו מתחת לעם ישראל, ואסורה כגוי, והקרקע עצמה אינה קדושה משום שקרקע עולם אינה נאסרת מדין עצי סוכה, וסיים שצ"ע לדינא. מאידך, הגר"ש איערבך (תליכות שלמה סוכות פי"ז דבר הלכה אות בט) הסתפק לענין שיטת אם דינו כגוי סוכה, כיון שיתכן שמה שמונח על הקרקע אינו נחשב כגוי סוכה.

9) נפקא מינה אם איסור השימוש בדפנות הוא מדאורייתא או מדרבנן, כתב הערוך השלחן (סי'ד) שאם האיסור הוא רק מדרבנן, דינו כאיסור מוקצה כשבת שהותר לענין חולה, ומשום כבוד הבריות, וכן לטלטל מן העיר, מה שאין כן אם איסורו מדאורייתא [וראה שם נפקא מיטת נוספות בזה].

[ביה"ל ד"ה ואם]

עוד דפן נביצי, הוא מל"תא קאנפי נקשה¹⁰].

הלכות ספח סימן תרלח המשך מעמוד קב

דאי, ואינו אלא בגרמא [ומצד שניהיה הפרי מוקצה אפשר להתנות בערב יום טוב שאינו בחלל מהם כל ימי החג], מימ למעשה לא היקל בדברי, משום שכמה פוסקים החמירו בגרמא.

ולתלות פירות ערלה בסוכה, דעת הגר"ש קמנצקי (קובץ הלכות, סוכה פ"ב סי' ס"ב) שמוותר, ואינו נחשב כנהנה מאיסורי הגאה, מפני שההגאה ממראה הפירות אינה נחשבת כהגאה.

[משנ"ב סי' ט]

במקצה פנה לבלי עלמא אסור¹¹].

17) ואף נוי סוכה שכתוב עליו סדר האושפזין וכו' ומיועד לקריאה מתוכו כשנכנסים לסוכה, דעת הגר"ח קניבסקי (סוכת חיים ע"ת בסוף הספר אות קסח) שדינו כמוקצה, ואסור לטלטלו ביום טוב.

ולענין להרים מהקרקע בשבת יום טוב נוי סוכה שנפל וכתובים עליו דברי קדושה, דעת הגר"ש קרליץ (שבת ח"ב ע"ב ס"ח ד"ה תמנה) שכיון שכתבי קדוש אלו הם מוקצה מדין נוי סוכה, אם כן אסור להרימם, שאין כדוכם מתיר לטלטל מוקצה, ויש לכסותם שלא יהיה בזיונם גדול, ומותר לטלטלם על ידי טלטול מן הצד או לדעות המתירות על ידי גפה וראה מה שכתבנו לעיל (סי' שח סי' כב) לענין כתבי קדוש שנקרעו.

וני סוכה שלא ביטלו למקומו, והוא כלי שמוותר לחיזיון ממקום למקום בכל שבתות השנה, דעת הגר"ש איערבך (ששי"ב פכ"ב הע"ג נו) שמוותר לטלטלו בשבת שבסוכה, אך העיר שאם כן יהיה מותר גם להוציאו מהסוכה בלא ליהנות ממנו [וראה מה שכתבנו בשמו בביה"ל להלן (ד"ה בל)].

[משנ"ב סי' יז]

ובצ"ען שלא יבדל מקן כל זמן בין השמשות¹²].

18) אמנם, לגבי מוקצה מחמת איסור, כתב לעיל (סי' שט סי' יט) שלא נעשה מוקצה לכל היום אלא אם כן הוקצה לכל זמן בין השמשות, אך אם בדל ממנו רק חלק מבין השמשות לא נחיה מוקצה, וכן כתב שם (סי' כז) בשם השו"ע הרב, שרק אם היה המוקצה על הכסוי במשך כל בין השמשות, נעשה הכלל בסיס ומוקצה לכל היום כולו, וכן צידד הפמ"ג (סי' רעט אי"א סוף סי' יד, ובפתיחה להלכות יום טוב ח"ב פ"א)

(חוט שני שם) שדינם כגוי סוכה, ורק פמוטים יפים אינם מוקצה, שהרי אינם שייכים לסוכה.

וערת חשמל הרולקת בסוכה, דעת הגר"ש קרליץ (שם) שנראה שאינה בכלל נוי סוכה, מפני שעשויה לשימוש ולא לגוי, אך אם היא יפה במיוחד הרידי כגוי, ויש לדון שיהא אסור להסירה גם אם נשרפה ונרין להחליפה, מפני שהוקצתה למצותה.

והלן המשמש לנאות את הסוכה, דעת הגר"ש קרליץ (שם) שמוותר להזיזו [לפותרו ולסגורו] בחג, מפני שדרך תשמישו בכך, ולא הוקצה מתשמישו זה, אך אם היה נעוץ בדפנות בתחתיתו ונפרד החיבור בחג, מטבחר שאסור לטלקו לצדדים כחילון.

ומסמרים המעמידים את הדפנות הסוכה, וכן סיכות ומעצים המעמידים את נוי הסוכה, הסתפק הגר"ש איערבך (ספר הסוכה שם אותיות יב-יג) אם דינם כסוכה ונייה או לא, ודעת הגר"ח קניבסקי (תורת המועדים ע"ב סי' צג) שדינם כגוי סוכה.

וקישוטים העשויים על ידי נכרים כדו להשתמש בהם ליום אדם [כנורות הנכבות ונלקות], כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ב סי' נו) שמוותר להשתמש בהם בסוכה, מפני שלא היו בבית העבודה וזה אלא רק החמנו לשמה, והם נעשו בבית החרושת על ידי מכוונת ולא על ידי בני אדם החושבים לשם עבודה זרה, וגם נעשו לא רק לשם על זה אלא לשם כמה מטרות, וכן דעת הגר"ש אלישיב (אשרי האיש ח"ג פכ"ד אות בט) שמן הדין מותר, אלא שמכבד חדר.

16) ולתלות בסוכה פירות שביעית, כתב הגר"ש איערבך (הליכות שלמה סוכות פי"ז סי' כ"ג) שאף שעל ידי כך יהיו אסורים באבילה במשך ימי החג משום שנעשים מוקצה למצותם, ואסור להפסיד פירות שביעית, מימ מותר לתלותם, כיון שדי בכך שלאחר החג יחזור להיותם כדו שלא ייחשב שמתפסדם, וכן כתב בשו"ת שבט הלוי (ח"ו סי' נו), וכן דעת הגר"ש אלישיב (משפטי ארץ שביעית פכ"ד הע"ג 2, אשרי האיש ח"ג פכ"ד אות לה) שאם ידוע שלא יתקלקלו כלל יהיו ראויים לאבילה לאחר החג, מותר לתלותם, אכן, בשו"ת מנחת יצחק (ח"י סי' קיט) כתב שאף שיש לצדד להקל בזה מפני שההפסד אינו

הלכות ספק סימן תרלח

קב באר הגולה

ד פרימא דיצה ל
ח אוקמא דאבי
ורבא וס

הצריך מן הדפנות ונשלם הקשר ספק הוסיף דפן, לא מיתסרא, אבל אם עשה ארבעתן *סתם, פלן אסורות ומקצות: הגה וכל זה לא טריי (ט) אלא בספק שישב בה פעם אחד, *אכל אם הזמנה לסקה ולא ישב בה, *לא נאסרה, *דמונה לאו (ג) (ג) מלתא היא (הנחות אשרי פרק המביא): ב' ד'בן (ד) [ג] אכלים ומשקים (י) שתולין בפסגה (יא) כדאי לנאותה, (יב) *אסור להסתפק מהם *פל שמונה (יג) אפלו נפלו (יד) *וביטוב נשבת (טו) אסור לטלטלם (טז) *דמקצים הם (טז) (טז) וואם התנה עליהם (טז) בשעה שתלאם ה'ואמר איני בודל מהן (יז) פל בין השמשות (יח) (של שמונה ימים)

שערי תשובה

דמונה לאו מלתא היא, ע"ש: [ג] מלתא היא, עכ"ל. ועין בר"י שהביא בשם מהרי"ל מלכו שצדקה קספא מיתנת אסור להנות בכל נשמה, ובהב' בר"י ע"ז: ודאי להביא דבר להסד' וכו', כשע"ה דמביא להמניא, ואין לדנין שישא שאלו ביה מחלוש, דנין שפתינן מהר, כל עשה דבימי חגי אצטבא ומונה היא שפתינן להנרא ובהנה פירוש דבי, מימי מ"ש המביא שצדק משה את שפתינן קדשתי צ"ע דאפשר אף כלא מצטוה חלה הקדשה לשפתינן חגי, ואין זה דוקה למונה, דקרא לא פקע הקדשה למחר וכן על דרך חבאי לך, ועין בא"י שכתב על דברי המביא שצ"ע, ואפשר נקחו למ"ש דכתיב נכחת חגי נרא קדשתי, צ"ע: [ג] אכלים, ועין פמח"כ בספר צ"ע פצמים דהי ק"ס אשכול צבדים שנתה מרלה קדשת גור'ה, כסב מח"ב שיש מי ששבר דלא מטיי חבאי קנה, והקשר: ודאי להנה דט עט סמ"כ ביה

באר היטב

אמר שמונה אסורים דלא גרע מנו"ס כה א"כ התנה, יש"ש, ועמ"א: (ג) מלתא היא, וקשה, דבסימן מב ס"ג פתב דמונה לגוף הקדשה מלתא היא, וי"ל דמשמטי מענה קלי פסי, וי"ל דמי שיש לו ספק בניה משנה משנה מ"מ אנה אסורה עד שישב בה פתג, אע"פ דבכר ישב בה משנה שעברה מ"מ קשעבר הטג בטלה קדשתה וצריך מצוה אחר שתחול קדשתה, מ"א: (ד) אכלים, ואם יודע שהקדשם יאכלו מהם מוטב שלא לתלותם, ס"ח סימן רסג, ולי"ג דהנה עליהן, מ"א, ובכר שלא ינתקו החוטאים: (כ) דמקצים, דמקצה למצוה אפלו צ"ע פצמים וישאר האשכול מחר כסכך מקור לגפן וממילא יודע לסקח ויטל לנהג ויטל ע"ה

באר הלקב

על-פ' פנים מרובע, ואיהו סביבא לה דלא מיתסרא קלל, הנה סביבא לה להביא יוסף כהר"ן: * סתם, נראה לי דרוצה לומר, לאפתי אם פרש דאלו עושה לשם סבה ואלו להוספה בעלמא: * אכל אם הזמנה לסקה, ואפלו אם עשה לשם סתם, וכו"ל בסימן מב כריני חזקתה, עין שם: * לא נאסרה, נראה לי דלא אמרה אלא לענין קדשת חגי שחל על הסכך, הוא דבינין ישב בה פתג, אבל משום מקצה דסתירת אנה האסור בכל יום-טוב, הרי לא פלי גליב בה לגמרי, אלא דאנה אסורה רק ביום-טוב ובחל' המועד שרי פתאי קרא ומור וקציעהו: * דהוקמה לאור מלתא היא, וצריך עיין, אי הכי אפלו אי ישב בה אחר שקדש ביום לא להסרא כלא יומא אלא לעשה שישב בה בלכה, דהא אפתי לא הני אהקצאי לבין השמשות ולא אהקצאי לכלא יומא, וליכי נפק השתרי¹⁸ ומריק הני"ל, והנה לפי מה שכתב מקדום: אפלו לא ישב בה קלל אסור עד הלי' המועד דמשום סתירת אנה הוא מקצה, ונראה דכוננו דמשום קדשת חגי לא מיתסרא אלא לעשה שישב בה: * אסור להסתפק מהם וכו', והו' אם תלפן קדם בין השמשות ראשון, ואם תלפן ביום א' או בחל' המועד, מתחיל אסור מן ביה השמשות הראשון שאסור זה עד סוף יום-טוב, אבל מן צת הקלה עד הערב לא מיתסרא [כן מוכח לקפה]: * פל שמונה, עין בשו"ת החס"סופר אדח"חיים סימן קפד, באהר' שהנה לו אהרונ' מנס' ותלאו בהספה לניו וצח"ר' כן ביום-טוב בא אחר מן הספר שלא מצא אהרונ' לקנות, והורה שפטר לטל האהרונ' הפלוי בפסח לבניו ולצאח בו, ונהי דביטוב אסור בסטול משום מקצה, מפל מקום בחל' המועד שמתר לטלטל¹⁹, הוא הדין דמטר לצאח בו, דמצות לאו להנות חנוני, ועוד, דהא דאסור להנות הוא משום בוי מצוה וקאן ליבא בוי, דמקרא הרי רק מי מצוה והשתא מצוה גופא וקב"כ עליה, ועין שם עוד שהצריך ביה ומסיק דמטר נמי לביצ' האהרונ' לקח מצות מחיר האהרונ', עין שם שצ"ע: * ויב"ס טוב ונשבת אסור, ואם נפלו הפותין על השלחן ואי אפשר לאכל, לש אומרים דמשום אכל' פש ביום-טוב מתר לטלטל המקצה ולהסירן, והפרי' שגורים מסיק דאם אפשר על-ידי טלטול מן הצד לנצר השלחן ובחזקה, נעשה ולא לטלטל בידים²⁰, עין שם, ולצניח דעתו, אם קמיי הסכך נושרין הרבה על השלחן אפשר דמתר לטלטל אף בשבת להסירן אם נמאס מה, מדי דמי אהר"י של רע"א: * דמקצים הם, הנינו בין פשהלין על הפתל וכו' ששפולי:

משנה ברורה

דמצוה, ועין שם במשנה ברורה: (ט) אלא בספק שישב בה פעם אחד¹⁴, עין פמגן-אברהם (י) שאפלו לא נעשית לשם ספק, דהניו שהיתה עשויה לצל, כיון דמרינא ספק פשרה היא ונשבת בה פעם אחת, אסורה שוב כל ימי החג, ונראה לי דמריי (יא) שהזמנה מתחלה לשם סתם החג, או שפצת שישב בה היה (יב) דצחו לישב בה פל ימי החג, הא לאו הכי לא נתקדשה בפעם אחת להיות שם סתם החג עליה, וכמו שכתבנו למעלה בסעף-קטן ג, וימי שיש לו ספק בניה משנה משנה, מפל מקום אינה אסורה עד שישב בה פתג, אף-על-גב דבכר ישב בה משנה שעברה, מפל מקום פשעבר חגי בטלה קדשתה¹⁵, וצריך מצוה אחר שתחול קדשתה, פן פתב המגן-אברהם, (י) ויש מאחרונים שפסקין פנה, וטוב להחמיר: ב' (י) שתולין בספק וכו', בין שתולין בסכך (ד) ובין שתולין בפרנות¹⁶: (יא) כדאי לנאותה, ואם יודע שהקדשים יאכלו מהם, מוטב שלא לתלותם, שיתקרי החוטאים ויבואו לידי חלול שבת, וכן שפא יבואו לאכלם, אכן אם יכול לתלותם בגבה שלא יוכלו הילדים להגיע לשם או שאין לו ילדים, מצוה לתלות גור' ספק נא"ר בשם ס"ח רס"ג; * גם בשל"ה פתב דנא"י ליפוח הספק בקרמן וסדיני¹⁶ ולתלות בה פרות חשוכי¹⁶: (יב) אסור להסתפק מהם, דבוי (טו) הוא התמצוה פשמשפס מהם: (יג) אפלו נפלו, דכיון (טו) דאתקצאי לבין השמשות אתקצאי לכל היום-טוב, (ז) ואפלו נפלו בחל' המועד אסורין: (יד) ויב"ס טוב ונשבת כו', אכל בחל' המועד לא שרף אסור טלטול, ועל-גב אם נפלו מתר לטלטל ולהסירן למקמן [טור]: (טו) אסור לטלטלם וכו', הנה אפלו לדעת הפתח"ן לעיל בסימן תצה מקצה ביום-טוב כמו בשבת, דמקצה פנה לכלי עצמא אסורין (יח) דהקצו למצותן: (טז) בשעה שתלאם, בא (טז) לאפתי, דלא נימא דקאן סמוך לבין השמשות: (יז) פל בין השמשות, דיש (כ) תחלת בין השמשות ויש סוף בין השמשות, ובצנין שלא יקרל מהן כל זמן בין השמשות¹⁸: (יח) של שמונה ימים, פרוש, לאפוקי (כא) כשאמר: איני

שער העינין

(י) הנה בעצם דין זה נסתפק הפתח"ן לעיל בסימן תקיח, אף המגן-אברהם הביא בענינו דין זה בפשיטתא בשם רבנו יצחק: (יא) דהלא מדמינן לדינא דהזמנה, ובחזקתה קמא לן לעיל בסימן מב דצד בה ולא אומנה לאו מלתא היא: (יב) דלעיל קמא לן שם דאם בעת שצד פעם אחת היה דעתו למיצר בה לעולם, שוב אסור למיצר בה וכו', והכי נמי בענינו אם דעתו לישב בה פל ימי החג, ונחשב זה כאלו היה חזקתה נס"פ: (ג) עין בשערי השוכה ובפרי' יעקב: (ד) אסור דף י': (טו) אסור שבת דף כב: (טז) חופפות שם: (יז) הרא"ש בתשובה, ומכאן בכאור הנקרא: (יח) גם של שלמה מתגן אברהם ונקרא: (יט) פן מוכח בבית-יוסף: (כ) עין שכתב ל"ד עמוד ב: (כא) כן מוכח בכאור הנקרא שפטרש ביה דברי רמב"ן שהוא דלא כרש"י, דלש"י טהני קנה דלא חיל הקדשה ממילא גם בשאר המקום והדין לא מהני ילפי זה אם אמר סתם איני בודל מהן פל בין השמשות, אפשר דגם להמפ"ן נכלל פנה פל שמונה ימים, אע"פ הענין כנס של שלמה ושהובא במ"א משמע דלצד ארחות-חיים בשם הרמב"ן אפלו באפן זה לא מהני, ועל זה פתב ו'תסרא ו'תרי היא, דבסתמא בנאי מהני, וכן משמע מתגן-אברהם שהביאו לחלק קנה על דברי הרמ"א, משמע דלרש"א לא טהני אפלו בסתמא, ולקצוה נראה דאין להחמיר בסתמא, דהרי דעת רש"י וכן הוא גס"פ דעת הר"ן דאפלו כשאמר איני בודל פל בין השמשות של ערב יום-טוב הראשון, פס"פ שפ"ג, ומהי דבהו אין להקל נגר דעת הרמ"א שהשתקף לדינא דצדעת הרמב"ן, על-פל פנים בסתמא אין להחמיר, וכן משמע באלה רבה, עין שם:

